

ДРАЙВЕРИ В ПРОЄКТУВАННІ СТАЛИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ

*Довгань Т.І, Юзькевич Ю.О., Гриценко С.І.
Національний авіаційний університет*

The main objective of the research and thinking presented in this study is to characterize the conditions and barriers related to the implementation of SDGs in supply chains. In summarizing our analysis of information from this field of inquiry, contributions to the literature include a new conceptual model, and a dynamic context for a three phased model for implementation of successful sustainable supply chain management initiatives.

Образ сучасного ланцюга постачань став нерозривно пов'язаним із турботою про екологію та сталим розвитком, що знайшло відображення у досліджених публікаціях [1-9]. Можна припустити, що прагнення до управління сталим ланцюгом постачань впливає з потреб сучасного світу, а ефективність і турбота про природні ресурси сприяють не тільки покращенню іміджу, але й мінімізації утворення відходів, і створенню інновацій, отримуючи прибуток і конкурентні переваги.

Маккінон (2010) погоджується з цією точкою зору, яка стверджує що впровадження стійких рішень у логістичні процеси не тільки допоможуть навколишньому середовищу та покращенню іміджу організації, але це може дати і підприємствам фінансові вигоди [2]. У свою чергу García-Arca et al. (2017) визнають, що глобалізація діяльності та збільшення ціни на сировину вимагає абсолютного виконання стійких рішень у ланцюгах постачань. За словами дослідників, цей факт помічений не лише підприємцями, а й зовнішніми зацікавленими сторонами згори вниз по ланцюжку постачань [1].

Враховуючи важливість цього розквіту парадигми, дослідники та практики хочуть знати, які рушії та бар'єри дозволяють зрозуміти управління сталим ланцюгом постачання (SSCM) і де знаходяться зв'язки з довгостроковим сталим розвитком [4].

Стабільні відносини в ланцюжку постачань сформовані головними компаніями, постачальниками, клієнтами під впливом уряду та інших зацікавлених сторін за межами ланцюга постачань [3]. Ці драйвери забезпечують важливий контекст для розробки та впровадження нових практик. Основні методи управління, які пов'язані з SSCM, включають стале управління постачальниками, стабільну діяльність, управління ризиками і корпоративну соціальну відповідальність. Загальні цілі ланцюга постачань включають одночасне досягнення економічної, екологічної та соціальної продуктивності. Більш детальніший розгляд виявляє три взаємопов'язані важливі компоненти, розгорнуті у цьому дослідженні:

- Пояснювальна теорія реалізації: це відноситься до теорій і структури, розробленої для забезпечення всеосяжного розуміння та/або пояснення аспектів виконання.

- Керівна модель процесу реалізації: керівний процес описує та/або перекладає впровадження в практику.

- Оцінка впровадження: відповідає критеріям вимірювання - визначити цілі реалізації і успіх.

Таблиця 1 – Основні драйвери проєктування сталого ланцюга постачання

Внутрішні	Клієнти/постачальники	Треті сторони
<ul style="list-style-type: none"> - Прихильність керівництва; - Організаційна участь; - Культура підтримки; - Підвищення продуктивності; - Ліквідація відходів; - Конкурентні можливості. 	<ul style="list-style-type: none"> - Соціальна відповідність бізнесу; - Відповідність екологічному регулюванню; - Вимоги до екологічно чистих продуктів; - Зворотна логістика; - Замовник і постачальник. 	<ul style="list-style-type: none"> - Регуляторний тиск; - Інституційний тиск; - Міжнародне екологічне регулювання; - Конкуренція; - Репутація; - Соціальна відповідальність.

Далі ми розглянемо оцінку SSCM реалізації, яка представляє вимірювання продуктивності SSCM. Починаючи від перспективи стратегічного мислення, вона допомагає бізнесу

встановити раціональні цілі SSCM перш ніж визначити, що SSCM хоче реалізувати. І зробити цілі та практики суттєвими для фірми. Суттєвість вважається важливою для зацікавлених сторін і для контролю фірми, як рекомендує Global Reporting Initiative (GRI). Ціль налаштування продуктивності SSCM є інтегративним процесом враховуючи внутрішні та зовнішні драйвери, засоби, ресурси та обмеження. В порядку узгодити цілі компанії SSCM із ЦУР ООН, ми ділимо метрики SSCM на показники екологічної, економічної та соціальної продуктивності [8].

Таблиця 2 - Вимірювання продуктивності сталих ланцюгів постачання

Екологічні показники	Економічні показники	Соціальні показники
<ul style="list-style-type: none"> - Відповідність екологічним стандартам; - Викиди парникових газів; - Рівень зеленого дизайну; - Рівень екологічних закупівель; - Споживання енергії; - Споживання небезпечних/шкідливих/токсичних матеріалів. 	<ul style="list-style-type: none"> - Загальна вартість; - Зменшення відходів; - Вартість запасів; - Швидкість виконання замовлення; - Стабільне зниження ризику; - Продуктивність зеленої закупівлі; - Зелені інновації; - Конкурентна перевага; - Довгострокова прибутковість. 	<ul style="list-style-type: none"> - Зелені зображення; - Імідж продукту; - Громадське сприйняття; - Корпоративний соціальний імідж; - Рівень партнерства; - Якість життя громад; - Соціальна та громадська відповідальність.

По-третє, ми пропонуємо модель огляду процесу проектування, дотримуючись сталого ланцюга постачань в рамках його реалізації. Пропонуємо наступний огляд триетапного підходу для досягнення цього: визначення практики, узгодження з ЦУР цілі та моделі процесу реалізації. Існує широкий спектр SSCM практики управління в літературі. Практика, пов'язана з постачальниками, що знаходяться на

вищій ланці, включає: екологічні закупівлі та сировину закупівлі, зелене пакування та транспортування, переробку матеріалів, співпрацю стратегічних постачальників, а також оцінку стійкості постачальників [9].

Зараз, як ніколи, SSCM є необхідною умовою для розробки ефективних бізнес-моделей, узгоджених з довгостроковими цілями. Слід підкреслити, що ця парадигма є складною і вимагає відходу від випадкової та реактивної діяльності [5]. Менеджеру необхідно зосередитися на комплексному управлінні, у тому числі, на соціальну, економічну та екологічну продуктивність. Крім того, процес впровадження сталих рішень у ланцюг постачань займає багато часу і може створювати численні проблеми, які відлякують бізнес-менеджерів і підприємців від продовження своїх зусиль щодо реалізації екологічно чистих рішень. Але, як ми всі знаємо, одна сутність проблеми - це можливість іншого. Менеджери бізнесу та майбутні підприємці, які добре вирішують проблеми повинні знайти можливості для управління сталим ланцюгом постачань [7].

Проектування сталих ланцюгів постачання – це універсальний, самостійний в інтелектуальному і соціокультурному відношенні тип діяльності, спрямований на створення реальних логістичних об'єктів і (або) їх ефектів із заданими функціями, техніко-економічними, екологічними і споживчими якостями.

Системне проектування сталих ланцюгів постачань складається з двох стадій проектування:

- макропроектування (зовнішнє), що припускає рішення функціонально-структурних питань, визначення зовнішніх і внутрішніх чинників, що впливають на систему, вибір критеріїв оцінки ефективності функціонування системи;

- мікропроектування (внутрішнє, відбиває рівень окремого економічного суб'єкта, складу тощо), яке пов'язане з розбивкою ланок і елементів ланцюгів постачань з урахуванням їх взаємозв'язку і взаємодії, специфічних властивостей і особливостей виконання основних функцій [3].

Таким чином, застосування запропонованих моделі і рекомендацій можуть збільшити позитивні ефекти та знизувати бар'єри для впровадження практики SSCM. Слід зазначити, що

концепції, представлені у дослідженні містять загальні вказівки, які слід розглядати відправну точку для нових ініціатив. Ці вказівки можуть бути доповнені продуктивністю вимірювання можливостей і цілей, які враховують специфіку ринку, характеристики продукції, постачання ланцюга, обслуговування споживачів та потреби зовнішніх зацікавлених сторін.

Список використаних джерел

1. Фернандес С. М., Борнія А. К. (2019). Звіти про стійкість ланцюга поставок: Вимірювання з використанням теорії відповіді елемента. Корпоративна соціальна відповідальність та екологія управління, 26, 106-116. URL: <https://doi.org/10.1002/csr.1663>
2. Гарсія-Арка Дж., Гаррідо А., Прадо-Прадо Дж. К. (2017). Екологічна логістика упаковки. Зв'язок між стійкістю та конкурентоспроможністю в ланцюгах поставок. Сталість, 9(7), 1098-1105. URL: <https://doi.org/10.3390/su9071098>
3. Педжелл М., Бу З., Вассерман М. Е. (2010). По-іншому думайте про покупку портфелів: оцінка стабільних джерел. Журнал управління ланцюгами постачання, 46(1), 57-73. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1745-493X.2009.03186.x>
4. Тубулік А., Уокер Х. (2015). Теорії сталого управління ланцюгом поставок: структурований огляд літератури. Міжнародний журнал фізичного розподілу та логістики управління, 45(1-2), 16-42.
5. Гриценко С.І. Розвиток регіонів України з урахуванням конкурентних переваг раціонального використання ресурсів в межах транспортно-логістичних кластерів. // Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities. Collective monograph. Poland: Publishing House «Baltija Publishing», 2019. 712 p. (P 267–280).
6. Гриценко С.І. Стратегія розвитку екологічно спрямованих транспортно-логістичних кластерів блакитного океану. // Вісник економічної науки України. 2019. № 2. С. 151–156.
7. Гриценко С.І. Формування екологічно спрямованої діяльності транспортно-логістичних кластерів з використанням інноваційних інтелектуальних технологій. // Cluster Policy of Innovative Development of the National Economy: Integration and Infrastructure Aspects : collective monograph. Poznań: Wydawnictwo naukowe WSPiA, 2020. 382 p. (P 335–351).
8. Гриценко С.І., Савченко Л.В. Екологістика: навч. посібник. К. НАУ, 2021. 260 с.
9. Савченко Л.В., Гриценко С.І. Аналіз технологій доставки LTL вантажів з точки зору економічних, екологічних та соціальних витрат. Вісник економічної науки України. 2021. № 1(40). С. 139–144.